

מוד:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

עין משפט
גון מצוה

מסורת הש"ס

נעשה בא"י עד שאמצא מפתח. דמנתי' היא נפרק לזיוכו דשמה הלכה להלל דפליגי אחד משמונה באיסי. וא"ת דהכא טעי מפרוטה מדמלרין פרוטה להיות ה' זאכר ופניק' קדושין (דף יב.) קאלמי הא לזיוכר אכסרי הא דזול הא דמיא פרוטה חזא מוי זאכר דזול אכסרי וקס ל"ז כוזה ועוד הכי פריך כסמון משער תנא כמדי דלוקרי חזל הא משער הכא תנא זאכר דלוקרי וזול כדלמך נקדושין וגם מדמשעת ליה דינר של כסף כ"ד אכסר ויש כ"ה דינר דינר של זהב והשתא כולאו משער דינר של זהב לכן פריך מיניה אכל זאכר ודינר כסף לא משער מדי והוה מצי למימר ככולאו נ"מ לקדושי אשה אלל דמוכר נקומח ככל מד לה"ג הוי מצי למימר ככולאו נ"מ למקח וממכר:

וכן דנעי מר' חייל אע"ג שכן (לקמן דף עה.) משום התם אי הלכתי להלל: משמע דאכסר הוי טבעא דהריף הוי טבעא דהבא דלא חריף הוי פירא ומסתברא מדקתני הנחשת קונה את הכסף אי אמרת בשלמא כספא לגבי דהבא פירא הוי דאע"פ דלגבי דהבא פירא הויה נחשת טבעא הוי אלא אי אמרת כספא לגבי דהבא טבעא הוי השתא לגבי דהבא דחשיב מיניה אמרת טבעא הוי לגבי נחשת דאיהו חשיב ואיהו חריף מבעיא איצטרך סלקא דעתך אמינא הני פריטי באתרא ד"בדמי איגרו חריפי טפי מכספא אימא טבעא הוי קמ"ל כיון דאיכא דוכתא דלא סגי ביה פירא הוי ואף ר' חייא סבר דהבא טבעא הוי דרב "אזויף דינר מברתיה דר' חייא לסוף איקור דינר אתא לקמיה דרבי חייא א"ל זיל שלים לה טבין וחקילין אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי שפיר אלא אי אמרת פירא הוי הוה ליה סאה בסאה ואסור רב דינר הוה ליה וכיון דהוה ליה דינר נעשה כאומר לה הלוויני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח אמר רבא האי תנא סבר דהבא טבעא הוי דהנאי פרוטה שאמרו אחד משמונה באיסי האיטלקי למאי נפקא מינה לקדושי אשה איכא אחד מעשרים וארבעה בדינר של כסף למאי נפקא מינה למקח וממכר דינר של כסף אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב למאי נפקא מינה לפדיון הבן אי אמרת בשלמא טבעא הוי משער תנא כמדי דקיין אלא אי אמרת פירא הוי משער תנא כמדי דאוקיר וזיל זימנין דמהדר ליה כהנא וזימנין דמוסיף ליה איהו לכהנא אלא שמע מינה טבעא הוי ש"מ תנן התם בית שמאי אומרים לא יעשה אדם סלעין דינרין זהב ובית הלל יביתורין ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר מחלוקת בסלעין על דינרין דב"ש סברי כספא טבעא ודהבא פירא וטבעא אפירא ילא מחללינן וב"ה סברי כספא פירא ודהבא טבעא ופירא אטבעא מחללינן אבל פירות על דינרין דברי הכל מחללינן מ"ש מידי דהוה אכסף לב"ה כסף לב"ה אע"ג דכספא לגבי דהבא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי והב נמי לב"ש אע"ג דדהבא לגבי כספא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי וחד אמר אף בפירות על דינרין מחלוקת ולמ"ד אף בפירות על דינרין מחלוקת אדמיפלגי בסלעין על דינרין לפלוג בפירות על דינרין אי אפילו בפרות על דינרין הוה אמינא ה"מ בפירות על דינרין אבל בסלעין על דינרין מודו להן בית הלל לבית שמאי דהבא לגבי כספא פירא הוי ולא מחללינן קמ"ל תסתיים דרבי יוחנן הוא דאמר אין מחללין דאמר רבי יוחנן אסור

וכן דנעי מר' חייל אע"ג שכן (לקמן דף עה.) משום התם אי הלכתי להלל: משמע דאכסר הוי טבעא דהריף הוי טבעא דהבא דלא חריף הוי פירא ומסתברא מדקתני הנחשת קונה את הכסף אי אמרת בשלמא כספא לגבי דהבא פירא הוי דאע"פ דלגבי דהבא פירא הויה נחשת טבעא הוי אלא אי אמרת כספא לגבי דהבא טבעא הוי השתא לגבי דהבא דחשיב מיניה אמרת טבעא הוי לגבי נחשת דאיהו חשיב ואיהו חריף מבעיא איצטרך סלקא דעתך אמינא הני פריטי באתרא ד"בדמי איגרו חריפי טפי מכספא אימא טבעא הוי קמ"ל כיון דאיכא דוכתא דלא סגי ביה פירא הוי ואף ר' חייא סבר דהבא טבעא הוי דרב "אזויף דינר מברתיה דר' חייא לסוף איקור דינר אתא לקמיה דרבי חייא א"ל זיל שלים לה טבין וחקילין אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי שפיר אלא אי אמרת פירא הוי הוה ליה סאה בסאה ואסור רב דינר הוה ליה וכיון דהוה ליה דינר נעשה כאומר לה הלוויני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח אמר רבא האי תנא סבר דהבא טבעא הוי דהנאי פרוטה שאמרו אחד משמונה באיסי האיטלקי למאי נפקא מינה לקדושי אשה איכא אחד מעשרים וארבעה בדינר של כסף למאי נפקא מינה למקח וממכר דינר של כסף אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב למאי נפקא מינה לפדיון הבן אי אמרת בשלמא טבעא הוי משער תנא כמדי דקיין אלא אי אמרת פירא הוי משער תנא כמדי דאוקיר וזיל זימנין דמהדר ליה כהנא וזימנין דמוסיף ליה איהו לכהנא אלא שמע מינה טבעא הוי ש"מ תנן התם בית שמאי אומרים לא יעשה אדם סלעין דינרין זהב ובית הלל יביתורין ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר מחלוקת בסלעין על דינרין דב"ש סברי כספא טבעא ודהבא פירא וטבעא אפירא ילא מחללינן וב"ה סברי כספא פירא ודהבא טבעא ופירא אטבעא מחללינן אבל פירות על דינרין דברי הכל מחללינן מ"ש מידי דהוה אכסף לב"ה כסף לב"ה אע"ג דכספא לגבי דהבא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי והב נמי לב"ש אע"ג דדהבא לגבי כספא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי וחד אמר אף בפירות על דינרין מחלוקת ולמ"ד אף בפירות על דינרין מחלוקת אדמיפלגי בסלעין על דינרין לפלוג בפירות על דינרין אי אפילו בפרות על דינרין הוה אמינא ה"מ בפירות על דינרין אבל בסלעין על דינרין מודו להן בית הלל לבית שמאי דהבא לגבי כספא פירא הוי ולא מחללינן קמ"ל תסתיים דרבי יוחנן הוא דאמר אין מחללין דאמר רבי יוחנן אסור

מוסף רש"י

דבגרי. לכן סילוק הוא לקמן ע"פ

רבינו חננאל

בפדיון שכן ר' חומשי דינר זהב ואם הוה לי נתן כ"י שכן שני שלישי דינר זהב ואם הוקרו ועמדו זהב דינר כסף בדינר של זהב חייב לתת ככסף דינר זהב ושליש דינר זהב לסלאת לו כ"י דינר כסף אלא ודאי האי תנא סבר דהבא טבעא הוי נחבר רבנן לא התנו סבר דהבא טבעא הוי ור' חייא רב אסי דהריא בתרא סברי דהבא טבעא הוי ובשני דמי דינר לטעמיה איתא מן דאמר אשוינו לא בסלעין. זו פירושן הראשונה והשניה עלו בקושיא והשלישית היא המחזור ויקירם בענין מעשר שני ונתתה כסף. ונתתה הכסף ככל אשר צונו עשיתן לרובן נמליא במעשר שני ש"מ אפי' אומר לא יעשה אדם סלעין דינרין זהב וביה מתורין אמר רבי עקיבא אזי עשיתן לרובן נמליא ולר' יהושע אתי כספא דינרין זהב. פי' אדם שמכר מעשר שני שלו בסלעין שהם של כסף וביעש עזי למכור הסלעים בדינרין זהב בית שמאי סברי דהבא פירא הוי ואין לאדם לקנות בדינר מעשר שני פירות אלא ביושלים לבד ולפנין חזן ליושלים לא יעשה. וביה סברי דהבא טבעא הוי וכספא פירא ומודו למכור פירות מעשר שני בירושלים. ויחלקו ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר בסלעין על דינרין מחלוקת אבל פירות מחלוקת אבל פירות בדינרין זהב אפי' לבי"ס מחללין דינרין זהב לגבי פירות ודאי טבעא הוי וחד אמר בסלעין על דינרין מחלוקת אבל פירות מחלוקת אבל פירות בדינרין על דינרין. ואמר תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר אין מחללין

וכן דנעי מר' חייל אע"ג שכן (לקמן דף עה.) משום התם אי הלכתי להלל: משמע דאכסר הוי טבעא דהריף הוי טבעא דהבא דלא חריף הוי פירא ומסתברא מדקתני הנחשת קונה את הכסף אי אמרת בשלמא כספא לגבי דהבא פירא הוי דאע"פ דלגבי דהבא פירא הויה נחשת טבעא הוי אלא אי אמרת כספא לגבי דהבא טבעא הוי השתא לגבי דהבא דחשיב מיניה אמרת טבעא הוי לגבי נחשת דאיהו חשיב ואיהו חריף מבעיא איצטרך סלקא דעתך אמינא הני פריטי באתרא ד"בדמי איגרו חריפי טפי מכספא אימא טבעא הוי קמ"ל כיון דאיכא דוכתא דלא סגי ביה פירא הוי ואף ר' חייא סבר דהבא טבעא הוי דרב "אזויף דינר מברתיה דר' חייא לסוף איקור דינר אתא לקמיה דרבי חייא א"ל זיל שלים לה טבין וחקילין אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי שפיר אלא אי אמרת פירא הוי הוה ליה סאה בסאה ואסור רב דינר הוה ליה וכיון דהוה ליה דינר נעשה כאומר לה הלוויני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח אמר רבא האי תנא סבר דהבא טבעא הוי דהנאי פרוטה שאמרו אחד משמונה באיסי האיטלקי למאי נפקא מינה לקדושי אשה איכא אחד מעשרים וארבעה בדינר של כסף למאי נפקא מינה למקח וממכר דינר של כסף אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב למאי נפקא מינה לפדיון הבן אי אמרת בשלמא טבעא הוי משער תנא כמדי דקיין אלא אי אמרת פירא הוי משער תנא כמדי דאוקיר וזיל זימנין דמהדר ליה כהנא וזימנין דמוסיף ליה איהו לכהנא אלא שמע מינה טבעא הוי ש"מ תנן התם בית שמאי אומרים לא יעשה אדם סלעין דינרין זהב ובית הלל יביתורין ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר מחלוקת בסלעין על דינרין דב"ש סברי כספא טבעא ודהבא פירא וטבעא אפירא ילא מחללינן וב"ה סברי כספא פירא ודהבא טבעא ופירא אטבעא מחללינן אבל פירות על דינרין דברי הכל מחללינן מ"ש מידי דהוה אכסף לב"ה כסף לב"ה אע"ג דכספא לגבי דהבא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי והב נמי לב"ש אע"ג דדהבא לגבי כספא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי וחד אמר אף בפירות על דינרין מחלוקת ולמ"ד אף בפירות על דינרין מחלוקת אדמיפלגי בסלעין על דינרין לפלוג בפירות על דינרין אי אפילו בפרות על דינרין הוה אמינא ה"מ בפירות על דינרין אבל בסלעין על דינרין מודו להן בית הלל לבית שמאי דהבא לגבי כספא פירא הוי ולא מחללינן קמ"ל תסתיים דרבי יוחנן הוא דאמר אין מחללין דאמר רבי יוחנן אסור

דינרין. ולמכרו ב"ש אין מחללין ואנא ידענא דכל שכן סלעין על דינרין וכו' דכיון דדהבא לגבי פירא טבעא הוי אלא חפולוג ב"ה עליהו אלא בפירות אכל בסלעין אימא מודי להו דאין מחללין על דינרין: תסתיים דרבי יוחנן (הוא) דאמר. לב"ש אין מחללין אפילו פירות על דינרין דשמעטן לרבי יוחנן דאזכא למ"ד דהבא פירא הוי ואפילו לגבי נפשים:

רבינו חננאל

ובכרתייהו הוה שונה הכסף קונה את הזהב. אמר רב אשי כילדויה מיסהבא וריקי ממנתי דקתני הנחשת קונה את הכסף ונתתה ואסיק איצטרך סלקא דעתך אמינא הני פריטי באתרא ד"בדמי איגרו חריפי טפי מכספא אימא טבעא הוי קמ"ל כיון דאיכא דוכתא דלא סגי ביה פירא הוי ואף ר' חייא סבר דהבא טבעא הוי דרב "אזויף דינר מברתיה דר' חייא לסוף איקור דינר אתא לקמיה דרבי חייא א"ל זיל שלים לה טבין וחקילין אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי שפיר אלא אי אמרת פירא הוי הוה ליה סאה בסאה ואסור רב דינר הוה ליה וכיון דהוה ליה דינר נעשה כאומר לה הלוויני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח אמר רבא האי תנא סבר דהבא טבעא הוי דהנאי פרוטה שאמרו אחד משמונה באיסי האיטלקי למאי נפקא מינה לקדושי אשה איכא אחד מעשרים וארבעה בדינר של כסף למאי נפקא מינה למקח וממכר דינר של כסף אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב למאי נפקא מינה לפדיון הבן אי אמרת בשלמא טבעא הוי משער תנא כמדי דקיין אלא אי אמרת פירא הוי משער תנא כמדי דאוקיר וזיל זימנין דמהדר ליה כהנא וזימנין דמוסיף ליה איהו לכהנא אלא שמע מינה טבעא הוי ש"מ תנן התם בית שמאי אומרים לא יעשה אדם סלעין דינרין זהב ובית הלל יביתורין ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר מחלוקת בסלעין על דינרין דב"ש סברי כספא טבעא ודהבא פירא וטבעא אפירא ילא מחללינן וב"ה סברי כספא פירא ודהבא טבעא ופירא אטבעא מחללינן אבל פירות על דינרין דברי הכל מחללינן מ"ש מידי דהוה אכסף לב"ה כסף לב"ה אע"ג דכספא לגבי דהבא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי והב נמי לב"ש אע"ג דדהבא לגבי כספא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי וחד אמר אף בפירות על דינרין מחלוקת ולמ"ד אף בפירות על דינרין מחלוקת אדמיפלגי בסלעין על דינרין לפלוג בפירות על דינרין אי אפילו בפרות על דינרין הוה אמינא ה"מ בפירות על דינרין אבל בסלעין על דינרין מודו להן בית הלל לבית שמאי דהבא לגבי כספא פירא הוי ולא מחללינן קמ"ל תסתיים דרבי יוחנן הוא דאמר אין מחללין דאמר רבי יוחנן אסור

דינרין. ולמכרו ב"ש אין מחללין ואנא ידענא דכל שכן סלעין על דינרין וכו' דכיון דדהבא לגבי פירא טבעא הוי אלא חפולוג ב"ה עליהו אלא בפירות אכל בסלעין אימא מודי להו דאין מחללין על דינרין: תסתיים דרבי יוחנן (הוא) דאמר. לב"ש אין מחללין אפילו פירות על דינרין דשמעטן לרבי יוחנן דאזכא למ"ד דהבא פירא הוי ואפילו לגבי נפשים: